

**TRADUCEREA DE LITERATURĂ –
FORMĂ DE (AUTO)COMUNICARE (I)
studiu de caz - *Amintiri din Copilărie* de Ion Creangă**

**Asist. univ. drd. Bianca-Oana HAN
Universitatea „Petru Maior”, Târgu-Mureș**

Abstract

We stand before a case study on literature, i.e. a fragment from *Amintiri din Copilarie (Memories of my Boyhood)* by Ion Creanga. The study belongs to a duet of comparative-contrastive analysis together with the fragment from the poem *Lacul (The Lake)* by Mihai Eminescu. The focus here is set on the issue of translation perceived through the phenomenon of translation of literature, which is to be considered the means to express and identify national values of a certain people. In order to support this idea, our paper considers in parallel a text in Romanian and its 2 variants of translation into English: one is the official translation, the one that is already on the market, while the other one is an entirely new and original one: the English version of a Romanian literary text, performed within the translation workshop held with the students of our faculty.¹

Keywords: case-study, literary translation, comparative-contrastive analysis, national values

Studiul de caz propus aici vizează un fragment din romanul autobiografic **Amintiri din Copilărie** de Ion Creangă (operă literară reprezentativă pentru literatura română) și face parte dintr-un duet de analiză comparativ-contrastivă (alături de aplicația asupra poeziei **Lacul** de Mihai Eminescu). Prin aceasta propunem o abordare a problematicii traducerii prin prisma traducerii de literatură, traducere prin care înțelegem o „albie” de exprimare și de identificare a valorilor naționale ale spiritualității unui popor. În sprijinul ideii pe care o dorim să o subliniem aici, urmărim, așadar studiu de caz, care constă în compararea și analizarea a unui text reprezentativ pentru literatura română cu varianta oficială de traducere în engleză, precum și cu varianta de traducere sugerată, așa cum s-a dezvoltat aceasta în cadrul unui cerc de traducere și traductologie propus de noi ca activitate cu studenții.

De vreme ce în interiorul unei limbi sau între mai multe limbi, comunicarea umană este egală cu traducerea, trebuie să fim de acord cu Roger T.Bell, care subliniază că „astăzi comunicarea internațională depinde în mod dramatic de traducere”; același autor propune chiar plasarea întregii discuții asupra traducerii în contextul mai larg al comunicării umane.

Mai mult, o serie întreagă de teorii, susțin perceperea traducerii din perspectiva poziției sale vis-a-vis de contextul lingvistic, cultural, social. Actul de traducere stabilește o relație între doi parteneri, identificați de Paul Ricoeur² drept „Străinul -termen care acoperă opera, autorul, limba acestuia- și Cititorul -destinatar al lucrării traduse” în vreme ce Lawrence Venuti atrage atenția asupra așa-numitului fenomen de aclimatizare (i.e. domestication) -atitudine etnocentristă- și alienare (i.e. foreignisation) -atitudine etnodeviantă.³ Să nu oitem posibilele probleme care pot apărea în urma procesului

¹ workshop that began in the university year 2008-2009, within the Philology Dept. of the Petru Maior University of Tg.Mures

² Paul Ricoeur, *op. cit.* pp. 66 - 68

³ Apud. Titela Vîlceanu, *op. cit.* p. 131.

traductiv: rezistență dinspre partea limbii/culturii străinului vis-a-vis de traducere, precum și o rezistență dinspre partea cititorului, ori problema intraductibilității sau a non-echivalenței de termeni.

O discuție interesantă ar fi cea privitoare la relația dintre culturi 'inferioare' și 'superioare' și modalitatea de soluționare prin intermediul traducerii, percepută a fi singura cale de a 'uni' toate celelalte culturi, în vederea atingerii acelui ideal de rețea culturală, globalizare culturală. Prin această globalizare culturală (lingvistică, literară) înțelegem o colaborare între toate formele valoroase de cultură care își pun amprenta asupra artei unui popor. Atingem problema așa numitelor 'universalii culturale, precum și pe aceea a unei 'literaturi mondiale, totale'.

Problematika traducerii pare să se așeze la intersecția mai multor arii ale științei: lingvistica, semantica, pragmatica, semiotica, literatura, sociologia, psihologia, istoria, antropologia, etnografia, analiza discursului sau teoria comunicării, cu care intră în relații de complementaritate căci dovedește a prelua din fiecare ingredientele necesare transformării sale într-o formă și cale de comunicare. Traducerea se vede nevoită cel mai adesea să facă uz și de alte prerogative pentru a putea (de)servi cea mai importantă funcție pe care toate cercetările și dezbaterile de până acum, nu puțin numeroase, par să i-o fi acordat, cea de comunicare intra- și inter- personală, culturală, lingvistică. La toate acestea se mai adaugă presiunea realității lumii în care trăim, a timpului, a valorilor etice și estetice.

Deși considerată mult timp o activitate secundară sau de completare, traducerea și-a demonstrat utilitatea și necesitatea într-o lume guvernată de pluralism de orice natură, marcată de viteză și schimbări de orice fel în toate domeniile de activitate umană. Acum, când tot ce s-a rostit la un moment dat poate fi și este de multe ori completat, revizuit ba chiar, nu de puține ori pus la îndoială, combătut sau chiar desființat, se simte o imperioasă nevoie de înțelegere a fenomenului luat în discuție: indiferent de ce nivel de acțiune este vorba, trebuie să fim și să acționăm în cunoștință de cauză, așadar informați. Iar pentru aceasta, trebuie să dovedim înțelegere, însă comprehensiunea noastră poate fi pusă în pericol de varietatea de sisteme cultural-lingvistice care funcționează acum în lume.

Pentru a ieși din acest impas e nevoie să recunoaștem că nu mai putem funcționa într-un spațiu închis, pseudo-protector, ci trebuie să (ne) deschidem spre universalul care, deși e perceput a fi acaparator, pare a lua forma unei 'uniformizări' benefice, a unei globalizări cultural-lingvistice privită, de ce să nu recunoaștem, cu o oarecare suspiciune de o parte din semeni. Pentru ca acest fenomen să nu fie perceput în mod eronat, este nevoie de o vedere panoramică, aptă să ne ofere distanța necesară unei judecăți obiective asupra problemei. În tot acest context, în literatura națională avem să căutăm ingredientele necesare atât păstrării spiritului național cât și integrării în ceea ce se vrea literatura globală.

Studiu de caz: text original: *Amintiri din Copilărie* de Ion Creangă, 1880-1881
traduceri: B. și C.

B. *Memories of My Boyhood*, traducere de Ana Cartianu și R.C.Johnson, editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, România, 1955 (retradus de aceeași traducători: *Memories of My Boyhood and Tales*, Editura Minerva, București, 1978)

C. traducerea noastră – activitate cerc de traducere și traductologie

A.	B.	C.
<p>Dar mai în desară, iaca și moș Vasile cu vornicul și pasnicul, strigă pe tata la poartă, îi spun pricina și-l cheamă să fie de față când s-a ispăși cânepa și cireșele...căci, drept vorbind, și moș Vasile era un cărpănos și un puiu de zgârie brânză, ca și mătușa Mărioara. Vorba ceea: „Au tunat și i-au adunat.” Însă degeaba mai clămpănesc eu din gură: cine ce are cu munca omului? Stricăciunea se făcuse și vinovatul trebuia să plătească. Vorba ceea: „Nu plătește bogatul, ci vinovatul.” Așa și tata: a dat gloabă pentru mine și pace bună! Și după ce-a venit el rușinat de la ispașă, mi-a tras o chelfăneală ca aceea.”</p>	<p>But later that evening, along came Uncle Vasile, with the mayor and the watchman, and calling father to the gate, told him what had happened and summoned him to attend a hearing of the case and pay a fine and damages for the hemp and the cherries; for, if the truth must be told, Uncle Vasile was a niggerdly fellow and as much as skinflint as Aunt Mărioara. As the saying goes: „They were like the two halves of an apple.” It was not much use my saying anything. A man’s work is his own concern. The evil was done and he who bore the blame had to pay. „It is not the rich but the guilty who pay” says the old saying. And so Father paid the fine for me and that was the end of it. And when he came back shamefaced, and hurt from that restitution, he gave me the very grandfather of all hidings.</p>	<p>But later in the eve, there comes uncle Vasile, together with the village chief and the watchman, they call my father to the gate, tell him the trouble and ask him to show up when the hemp and cherry harvest is over... for, soothe to say, uncle Vasile was as tight - fisted and skinflint as aunt Mărioara. As the saying goes ”They are both of a hair.” But there is no use in my chattering: who’s to judge a man’s work? The damage was done and the guilty had to pay, since ”The guilty and not the rich should pay.” The same for my father: he paid for me and that was it! And after coming home shamefaced from the humiliating summons, I got my gruel from him.</p>

Textul selectat pentru analiză face parte din romanul autobiografic *Amintiri din copilărie*, scris la 1879 de Ion Creangă. Depre autor subliniem doar cateva date succinte, date deja arhicunoscute: Ion Creangă (1837-1889) este cel mai mare povestitor român. Este considerat a fi unul dintre clasicii literaturii române mai ales datorită operei sale autobiografice *Amintiri din copilărie* dar și datorită măiestriei cu care scrie basme, povești și povestiri. S-a născut la Humulești, într-o familie numeroasă, care îi va inspira personajele. Momentele esențiale ale vieții sale artistice sunt întâlnirea cu Titu Maiorescu în 1864, dar mai ales anul 1875, când îl cunoaște pe cel cu care va lega poate cea mai frumoasă prietenie din istoria literaturii române, Mihai Eminescu și care, dându-și seama de talentul său de povestitor, îl îndeamnă să pună pe hârtie ceea ce povestea cu atâta haz. Scrie pentru diverse ziare și reviste ale vremii și concepe manuale școlare. Are apariții savuroase la diferite cene literare (Eminescu îl introduce în cenaclul *Junimii*) unde impresionează prin poveștile și povestirile sale pline de haz.

Între 1875 și 1883 scrie cele mai importante opere ale sale. Între 1883 și 1889 este mai tot timpul bolnav. Suferă foarte mult la moartea ’fratelui’ Eminescu, astfel că, în ultima zi a aceluiși an în care moare acesta (1889) moare și marele povestitor. Rămâne însă nemuritor prin opera pe care a scris-o: povești: *Capra cu trei iezi* (1875), *Dănilă Prepeleac* (1876), *Fata babei și fata moșneagului* (1877), *Povestea lui Harap - Alb* (1877), *Ivan Turbincă* (1878), *Povestea lui Ionică cel prost Povestea lui Stan - Pățitul* (1877), *Povestea porcului* (1876), *Povestea poveștilor* (1877-1878), *Povestea unui om leneș* (1878), *Punguța cu doi bani* (1875), *Soacra cu trei nurori* (1875); povestiri: *Acul și barosul* (1874), *Cinci pâini* (1883), *Inul și*

cămeșă (1874), *Ion Roată și Cuza-Vodă* (1883), *Moș Ion Roată și Unirea* (1880), *Păcală* (1880), *Prostia omenească* (1874), *Ursul păcălit de vulpe* (1880); nuvele: *Moș Nichifor Coțcariul* (1877), *Popa Duhul* (1879) și romanul autobiografic: *Amintiri din copilărie*.

Romanul *Amintiri din copilărie*⁴ (1879) reprezintă opera în care Creangă atinge maturitatea artistică, dovedindu-se un scriitor pe deplin format, cu un stil rafinat și cu o excepțională capacitate de fixare a unui univers uman necunoscut până atunci în literatura română. Roman autobiografic, un veritabil bildungsroman, are în centru figura lui Nică, un copil năzdrăvan și pus pe șotii, asemeni oricărui copil la acea vârstă a inocenței, care, însă nu trebuie confundat până la identificare cu Creangă. Romanul impresionează prin savurosul expresiei artistice, prin vorba dulce moldovenească ce respiră din paginile sale, prin imaginile vii ce dau impresia de veridicitate.

Textele puse în paralel oferă spre analiză instanțe ale aceleiași realități (i.e. un text dat) surprinse în formule mai mult sau mai puțin diferite. Cât sunt de diferite, dacă pot să fie așa, de ce și, mai ales, prin ce mijloace se face diferența, vom încerca să aflăm în urma abordării noastre analitice.

Dar mai în <i>desară</i>	But later that <i>evening</i>	But later in the <i>eve</i>
--------------------------	-------------------------------	-----------------------------

- forma arhaică a substantivului *deseară* din TS A.⁵ a fost redată și în traducerea C., deși traducerea B. nu au considerat că este esențial. Credem că păstrarea formelor arhaice ajută la conturarea cadrului local, aici tipic moldovenesc, în care se desfășoară acțiunea.

moș Vasile cu vornicul și pasnicul	Uncle Vasile, with the mayor and the watchman	uncle Vasile, together with the village chief and the watchman
------------------------------------	---	--

- în legătură cu termenul *vornic* din TS A. trebuie menționat faptul că este un cultrem, cuvânt specific culturii române unei anumite perioade istorice (Evul Mediu în Țările Românești), de unde și dificultatea în găsirea unui echivalent acceptabil; conform glosar = *vórníc* (-ci), s.m. 2. (înv.) *primar al unui sat sau al unui târg*; 3. (mold.) *primar*;⁶ acceptăm ambele opțiuni ale traducerilor: fie B. *mayor* sau C. *village chief*
- singura soluție acceptabilă pentru traducerea lui *moș* pare să fie *uncle*, în această instanță, opțiune îmbrățișată de ambele traduceri B. și C., cu atât mai mult cu cât, din context aflăm că este, de fapt, vorba despre unchiul copilului.

și-l cheamă să fie de față	summoned him to attend a hearing of the case	ask him to show up
----------------------------	--	--------------------

- locuțiunea verbală *să fie de față* primește în textul B. echivalarea *to attend a hearing of the case*, considerăm, o opțiune nu prea fericită, prin prisma faptului că este prea pretențioasă pentru acest caz, care aduce mai degrabă a neologism, făcând, astfel, notă discordantă cu textul ușor arhaic și regional (moldovenesc).

⁴ *Dicționar analitic de opere literare românești*, vol. A - D, coordonator Ion Pop, Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca, 2004, p. 36 – 38.

⁵ TS A= textul sursă A.

⁶ <http://dexonline.ro/search.php?cuv=vornic> și cf Leon Levițchi, *Dicționar Român - Englez*, Editura Științifică, București, 1960 (DRE - LL).

- suntem de părere că varianta C. *ask him to show up* (construcția *to show up* -phrasal verb- = *a se arăta, a se prezenta*, echivalentul locuțiunii verbale din limba română) este, din această cauză, preferabilă, fiind mai apropiată de limbajul vorbit, așadar mai capabilă să surprindă oralitatea specifică textelor lui Creangă.
- glosar: *a se arăta (la chip) = to show up*⁷ de unde și echivalarea cu *a fi de față*

căci, drept vorbind	if the truth must be told	for, soothe to say,
---------------------	---------------------------	---------------------

- glosar: *(la) drept vorbind = frankly speaking, truth to tell, (inv.) soothe to say*⁸
- observăm cum locuțiunea adverbială din limba română *drept vorbind* este echivalată cu o variantă corespunzătoare în traducerea B. *if the truth must be told*, opțiune bună, dar poate nu atât de potrivită ca varianta C. care optează pentru formularea mai învechită, *soothe to say* datorită apropierii temporale și circumstanțiale cu textul original: să nu uităm, vorbele sunt atribuite unui copil năzdrăvan, care rememorează o întâmplare din copilăria lui; puțin probabil că, în aceleași circumstanțe, un copil englez ar folosi cuvinte prea pretențioase

moș Vasile era un cărpănos ș-un puiu de zgârie brânză, ca și..	Uncle Vasile was a niggerdly fellow and as much as skinflint as..	uncle Vasile was as tight-fisted and skinflint as...
--	---	--

- glosar: *cărpănos = (zgârcit) mean, niggerdly, (fam.) tight-fisted, stingy*⁹
- pentru traducerea termenului învechit *cărpănos* (adjectiv) din TS A., s-a oferit *niggerdly* în textul B. (termen care trimite cu gândul la culturemul specific culturii americane *nigger*, folosit peiorativ cu referire la sclavii negri); pentru a evita această situație, vom aprecia varianta C. care optează pentru forma familiară, așadar în acord cu tonalitatea scrierii, dată de locuțiunea adverbială *tight-fisted* (adverbial phrase) -formată din *tight* = strâmt, strâns și *fist* = pumn-
- glosar: *(puiu de) zgârie brânză = (zgârcit) skinflint*¹⁰
- ambele variante de traducere B și C. optează pentru traducerea expresiei *un puiu de zgârie brânză*, prin *skinflint* (format din *skin* = piele și *flint* = piatră, cremene), se pare, singura echivalare cât de cât apropiată de sintagma românească foarte plastic - expresivă

Vorba ceea: „Au tunat și i-au adunat.”	As the saying goes: „They were like the two halves of an apple.”	As the saying goes ”They are both of a hair.”
--	--	---

- sintagma românească *Vorba ceea*: este invariabil echivalată prin expresia *As the saying goes* în ambele traduceri B. și C. dar zicala propriu zisă „*Au tunat și i-au adunat*” pare să genereze alte păreri: conform glosar = *that’s a nice set*¹¹ sau *that’s a nice set* (ironic); *they are*

⁷ Leon Levițchi, *Dicționar Român - Englez*, Editura Științifică, București, 1960 (DRE - LL).

⁸ Andrei Bantaș, Andreea Gheorghiuțoiu, Leon Levițchi, *Dicționar frazeologic Român-Englez*, Editura Științifică, București, 1966 (DFRE).

⁹ Apud. (DRE - LL)

¹⁰ idem

¹¹ Idem.

*both of a hair*¹² sau *birds of a feather flock together*¹³, traducerea C. alege una dintre aceste variante, pe când varianta B. optează pentru *They were like the two halves of an apple*¹⁴;

- credem că oricare dintre aceste opțiuni de traducere ar fi fost la fel de bune, de vreme ce ele oferă o echivalare a unei zicale dintr-o limbă sursă printr-o altă zicală în limba țintă, pentru a fi percepută corespunzător de receptor

Însă degeaba mai clămpănesc eu din gură: cine ce are cu munca omului?	It was not much use my saying anything. A man's work is his own concern.	But there is no use in my chattering: who's to judge a man's work?
---	--	--

- glosar: *a clămpăni = to chatter* (unde *chat = a pălăvrăgi*), *to clatter*¹⁵ - observăm chiar o 'aliterare interlinvistică' -
- varianta B. alege să traducă *însă degeaba mai clămpănesc eu din gură* prin *it was not much use my saying anything*, opțiune oarecum pretențioasă, puțin probabil a fi rostită de un personaj ca cel din textul sursă. Credem că varianta C. reușește să se apropie mai bine de ideea urmărită în TS A. prin alegerea *but there is no use in my chattering*, alegere care evidențiază mult mai bine ideea de pălăvrăgeală, una dintre caracteristicile esențiale ale personajului la Creangă.
- expresia interogativ-retorică din TS A. *cine ce are cu munca omului?* este echivalată în textul B. printr-o formulare *a man's work is his own concern* care pierde parcă din valoarea intrinsecă a formulei interogativ-retorice, păstrată de varianta B. *who's to judge a man's work?*

Vorba ceea: „Nu plătește bogatul, ci vinovatul.”	„It is not the rich but the guilty who pay” says the old saying.	...since ”The guilty and not the rich should pay.”
--	--	--

- proverbul românesc din TS A. „*Nu plătește bogatul, ci vinovatul.*” se regăsește în varianta B. sub forma „*It is not the rich but the guilty who pay*” iar în C.: „*The guilty and not the rich should pay.*”, care sunt, de fapt, niște traduceri și nu echivalări, cum credem că ar fi fost mai bine. Este de apreciat, totuși, că în lipsa unui echivalent în limba țintă, grija traducătorilor a fost ca textul să fie tradus corect, fidel originalului, deși astfel pierde din expresivitatea pe care o are în textul sursă.

Și după ce-a venit el rușinat de la ispașă, mi-a tras o chelfăneală ca aceea.”	And when he came back shamefaced, and hurt from that restitution, he gave me the very grandfather of all hidings.	And after coming home shamefaced from the humiliating summons, I got my gruel from him
--	---	--

- glosar: *ispașă (f. arh.) = Amendă plătită pentru paguba pricinuită de o vită pe un ogor străin*; fiind un termen arhaic, *ispașă* primește un echivalent pornind de la explicația sa: astfel, în varianta de traducere B. aflăm substantivul *restitution*, iar în varianta C. *humiliating*

¹² Apud. (DFRE).

¹³ Apud. <http://ro-en.ro/index.php?q=a+tuna>

¹⁴ Altă sursă.

¹⁵ Apud. (DRE - LL).

summons, ambele opțiuni fiind neologice în comparație cu termenul original atât de greu de echivalat.

- glosar: *chelfăneală*, s.f. (Pop. și fam.) *Bătaie zdravă dată cuiva sau primită de cineva*¹⁶
- TS A: *mi-a tras o chelfăneală ca aceea* este echivalat în varianta B. printr-o variantă interesantă: *he gave me the very grandfather of all hidings*, pe când varianta C. alege, conform glosar: *a primi o chelfăneală = to get/take/have one' gruel*¹⁷ expresia *I got my gruel from him*

Considerăm că încercarea de a oferi variante traduse scrierilor lui Ion Creangă pare să fie una dintre cele mai mari provocări la care s-ar putea supune un traducător român, căci traducerea trebuie să creeze, mai bine spus, să păstreze, același cadru spațio-temporal și circumstanțial ca și cel pe care îl conturează autorul în *Amintiri din Copilărie*.

Una dintre grijile permanente ale unui (îndrăzneț) traducător ar fi ca cititorul să aibă aceeași impresie și să guste la fel din feeria copilăriei, precum a descris-o autorul și precum o resimte cititorul român. Să nu se simtă, pe cât posibil, bariera lingvistică, culturală pe de-o parte sau spațio-temporală pe de altă parte. O altă grijă ar fi aceea de a găsi echivalențe viabile și fiabile între proverbe și vorbe de duh, zicători și vorbe tipic moldovenești, cultureme și expresii specific românești.

Traducerile analizate încearcă să respecte criteriile unei bune traduceri și să ofere o abordare credibilă textului inițial. Pentru aceasta, așa cum reiese și din analiza noastră, s-a recurs la pregătirea terenului prin adunarea de informații cu privire la autor, operă, perioada istorică și explicații lingvistice, semantice acolo unde a fost cazul, prin consultarea de dicționare.

O observație îndrăzneată, în ce ne privește, ar fi sublinierea faptului că, cel puțin în studiul de caz analizat, traducerea noastră (varianta C.) pare, pe alocuri, a fi mai potrivită, prin prisma simplității și a proximității față de textul sursă. Traducătorii variantei B. optează pentru o traducere mai elegantă, mai rafinată, mulată parcă pe propria lor personalitate; desigur, o astfel de abordare poate fi interesantă. Să nu scăpăm din vedere faptul că traducerea a fost făcută în 1955, în perioada comunistă, în care literatura română în traducere trebuia să impresioneze, astfel încât humuleșteanul Creangă pare oarecum 'scientizat', dintr-un imperativ al vremii de a ieși la rampă cu un scriitor cult. La acea perioadă a istoriei literaturii române, Occidentul încă nu apreciază toată problematica dialectelor, a limbilor regionale, vechi, de unde și o oarecare temere că arhaismele lui Creangă, chiar și portate elegant în vreun registru al englezei, nu ar fi 'dat bine'. Astfel, Creangă este de două ori 'tradus'.

Concluzii

În urma analizei efectuate, observăm cum un anume text original capătă mai multe variante de traducere. Acest lucru nu este ieșit din normalitate, din contră, orice nouă aplecare asupra unui anume text, va avea ca rezultat un nou produs textual.

În ceea ce ne privește, provocarea constă în compararea variantelor de traducere, analiză comparativ-contrastivă capabilă să genereze discuții și observații cel puțin interesante.

¹⁶ <http://dexonline.ro/search.php?cuv=chelfaneala>

¹⁷ Apud. (DRE - LL).

Desigur, aici un rol important îl au competențele lingvistice și culturale ale traducătorilor, afinitatea față de textul de tradus, nu în ultimul rând talentul traducătorului, momentul istoric în care s-a făcut traducerea, factorii externi și interni care își pun amprenta asupra unui astfel de demers, etc.

Am putea concluziona că dificultatea în echivalare este datorată formei literare în care este turnat originalul, prin aceasta reîntorcându-ne la dilema conceptuală care se ocupă de traducerea de poezie vs. traducere de proză. Dar, cu toate acestea, exemplul analizei efectuate asupra fragmentului din *Amintiri din Copilărie*, zdruncină oarecumva această opinie conform căreia numai poezia ridică dificultăți în traducere.

Am demonstrat că opere literare care se caracterizează prin păstrarea naționalului și a spiritului unei limbi și culturi (în cazul de față, *Amintiri din Copilărie*) își regăsesc cu greu o echivalare acceptabilă, ceea ce nu înseamnă că aceasta nu trebuie căutată. Cu toate dificultățile presupuse, cu toate responsabilitățile pe care le incumbă, cu toate eventualele nereușite implicite, orice traducere a oricărui material original este încurajată și susținută de convingerea că astfel (ne) îmbogățim

În concepția noastră, traducerea este fenomenul care are puterea de a reduce discrepanțele existente între limbile, culturile, mentalitățile, concepțiile care formează un foarte variat mozaic în lumea în care trăim. Înțeleasă prin prisma schimbului de valori intercultural, traducerea beneficiază de premisa de proximitate, de apropiere pe planul ideatic, atingerea aceluia ideal de teritoriu spiritual comun, prin înlăturarea obstacolelor lingvistice evidente pentru a facilita comunicarea intra- și interumană.

Fenomenul traducerii reușește să activeze și să re-activeze limbi, literaturi, în sisteme culturale diferite, cerute de sisteme contextuale diferite. Valorile re-activate prin intermediul traducerilor aparțin unor sisteme culturale din care ele nu vor putea fi dezrădăcinate, odată intrate în circuitul universal prin traducere, ci vor dobândi alte valențe odată accesate, așadar (re)cunoscute.

Bibliografie

- Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*, Editura Tineretului, București, 1950
Ion Creangă, *Povești, amintiri, povestiri*, Editura Eminescu, București, 1980
Bantaș, A., *Engleza prin literatură, Literatura prin traduceri*, Editura Garamond Junior, București, 1995
Baconsky, R., Gouadec, D., Lascu, Ghe., *Teritorii actuale ale traducerii*, Editura Echinox, Cluj Napoca, 2002
Croitoru, E., (coordonator), *English through translations, Interpretation and translation oriented text analysis*, Editura Fundației Universitare 'Dunărea de Jos', Galați, 2004
Lăzăroiu, G., Constantinescu, A., *Practica Traducerii*, Editura Cartea Universitară, București, 2004
Levițchi, L., *Manualul traducătorului de limba engleză*, Editura Teora, București, 2001
Ricoeur, P., *Sur la Traduction*, Bayard, 2004, traducere și studiu introductiv de Jeanrenaud, M., *Despre traducere*, Editura Polirom, Iași, 2005
Tomlinson, J., *Globalizare și cultură*, Editura Amarcord, Timișoara, 2002
Vîlceanu, T., *Fidelitate și alteritate lingvistică și culturală*, Editura Universitaria, Craiova, 2007
Dicționare

*** *DOOM 2, Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II - a, Editura Univers Enciclopedic, 2005
Academia Română, *Dicționarul general al literaturii române*, (DGLR) Editura Univers Enciclopedic, București, 2005
Bantaș, A., Gheorghiu, A., Levițchi, L., *Dicționar frazeologic Român - Englez*, DFRE, Editura Științifică, București, 1966
Levițchi, L., Bantaș, A. *Dicționar Englez-Român*, DER, Ed. Științifică, București, 1971
Levițchi, L., *Dicționar Român-Englez*, DRE, Editura Științifică, București, 1960
Pop, I., (coordonator), *Dicționar analitic de opere literare românești*, vol. A-D, Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca, 2004
Popa, M., *Dicționarul de literatură română contemporană*, București, Editura Albatros, 1977
Zaciu, M., Papahagi, M., Sasu, A. *Dicționarul Scriitorilor Români*, (DSR), Editura Albatros, București, 2001